

УДК 338.462

DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2024-4-7>**Павелко В.Ю.**

кандидат економічних наук,
Trinity Executive Education, Trinity Business School,
Trinity College Dublin, University of Dublin
Co Kerry, Ірландія
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0559-8489>

Pavelko Vitaliy

Trinity Executive Education, Trinity Business School,
Trinity College Dublin, University of Dublin
Co Kerry, Ireland

ВИКОРИСТАННЯ ДОСВІДУ АЕРОПОРТА ДУБЛІНА ЩОДО ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ РЕГУЛЯТОРНИХ ОБМЕЖЕНЬ

USING DUBLIN AIRPORT'S EXPERIENCE IN OVERCOMING THE EFFECTS OF REGULATORY RESTRICTIONS

У статті розглянуто досвід подолання наслідків регуляторних обмежень щодо обсягів авіаційних перевезень аеропортом Дубліна (Республіка Ірландія) та досліджені причини, сучасний стан та практичні заходи, що приймаються оператором Дублінського аеропорту та авіакомпаніями з метою підтримки, розширення та подальшого розвитку авіаційної галузі Ірландії та використання зазначеного досвіду для повоєнного розвитку української авіації. Ірландія є острівною державою, тому розвиток відповідної інфраструктури для забезпечення ефективних авіаперевезень дуже важливий для подальшого розвитку ірландської економіки, при цьому Аеропорт Дубліна є основними воротами в країну. Він є одним із найбільш швидкозростаючих аеропортів, як на європейському, так і на світовому ринку авіації. Встановлено, що прогнози середнього зростання трафіку кількості пасажирів вказують на те, що до 2030 року аеропорт Дубліна буде обслуговувати близько 40 мільйонів пасажирів на рік. Проте, постійне зростання кількості пасажирів і авіакомпаній в аеропорту за останні десятиліття викликало інші проблеми. Аеропорт Дубліна в даний час наближається до показника у 32 мільйона пасажирів на рік – максимальний обсяг, дозволений місцевою владою Дублінського регіону відповідно до дозволу на будівництво терміналу у 2007 році. У статті доведено, що вже цієї осені кількість пасажирів Дублінського аеропорту скоротиться через рішення Авіаційної адміністрації Ірландії (IAA) щодо обмеження часових інтервалів на приліт і виліт рейсів (далі – слоти) протягом зимового періоду. Через це авіакомпанії, які працюють в аеропорту, були змушені скоротити масштаби своєї діяльності. Таким чином, обмеження кількості авіапасажирів у аеропорту Дубліна блокує подальший розвиток ірландської економіки, торгівлі та туризму, порушує створення нових робочих місць, та блокує появу нових авіакомпаній, маршрутів та напрямків. З одного боку, відповідно до законодавства ЄС, авіакомпанії мають вільний доступ до аеропорту, аеропорт Дубліна має фізичну можливість обслуговувати авіакомпанії, і існує великий попит з боку авіакомпаній. З іншого – існує максимальна кількість пасажирів, яка була встановлена місцевою владою відповідно до дозволу на будівництво в 2007 році, і передумови якої вже вирішено. Таким чином справу передано на розгляд суду ЄС і ми впевнені, що суд ЄС щодо цієї конкретної справи матиме наслідки для авіації по всій Європі. Отже, багато авіаційних професіоналів у всьому світі, європейські регулюючі органи в авіації, адміністрації аеропортів і авіакомпанії зацікавлені та чекають на рішення щодо скасування обмеження на кількість пасажирів Дублінського аеропорту.

Ключові слова: авіаційна галузь, аеропортова інфраструктура, авіапідприємства, державне регулювання, аеропорт.

The article examines the experience of overcoming the consequences of regulatory restrictions on the volume of air traffic at Dublin Airport (Republic of Ireland) and examines the reasons, current state and practical measures taken by the operator of Dublin Airport and airlines in order to support, expand and further develop the aviation industry in Ireland and use the specified experience for the post-war development of Ukrainian aviation. Ireland is an island country, so developing the appropriate infrastructure to ensure efficient air transport is very important for further developing the Irish economy. Dublin Airport is the main gateway to the country and is one of the fastest-growing airports in the

European and global aviation markets. With the growth of the airline network, Dublin Airport in turn is developing a combination of both short-haul and long-haul operators. While other European hub airports are struggling to create additional production capacity to handle the projected increased demand for both physical and technical reasons, Dublin Airport has the potential with its additional runway, terminal capacity, and location between Europe and North America. It also has great potential as a gateway to the Middle and Far East. The article considers, that thanks to these factors, average passenger traffic growth projections have been found to indicate that by 2030, Dublin Airport will serve around 40 million passengers. However, the constant growth of passengers and airlines at the airport in recent decades has caused other problems. Dublin Airport is currently approaching 32 million passengers per year, the maximum Dublin region local authority allows under the terminal's 2007 building permit. The article proves that already this autumn, the number of passengers at Dublin Airport will decrease due to the decision of the Irish Aviation Administration (IAA) regarding the winter period. This reduction will result in a reduction in the number of seats that airlines flying from the airport can offer to passengers between November 2024 and March 2025. Because of this, the airlines operating at the airport were forced to reduce the scope of their activities. Also in October of this year, the Irish Aviation Authority set a limit on the number of passengers at Dublin Airport for the summer navigation period of 2025 at 25.2 million. Thus, the summer of 2025 will be the second season, taking into account the annual passenger limits. The imposition of a cap on the number of air passengers has a negative impact on all airlines currently operating at Dublin Airport (as they cannot obtain additional permits, open new routes and destinations), as well as on potential new airlines that are blocked by this cap as they cannot obtain temporary intervals (further – slots) for arrival and departure flights. Thus, limiting the number of air passengers at Dublin Airport blocks the further development of the Irish economy, trade and tourism, disrupts the creation of new jobs, and blocks the emergence of new airlines, routes, and destinations. On the one hand, according to EU law, airlines have free access to the airport, Dublin Airport has the physical capacity to serve airlines, and there is a lot of demand from airlines. On the other hand, there is a maximum number of passengers, which was established by the local authorities by the construction permit in 2007, and the prerequisites for which have already been resolved. The case has thus been referred to the EU court and I am sure that the EU court ruling on this particular case will have ramifications for aviation across Europe. Consequently, many aviation professionals around the world, European aviation regulators, airport authorities, and airlines are interested and awaiting a decision on the lifting of the passenger limit at Dublin Airport. We are confident that the court decision will resolve this issue, but it needs to be resolved as soon as possible, as the continued sustainable development of Dublin Airport to meet this growing demand will be critical to the growth of the economy, tourism, and trade, attracting investment and jobs for Ireland.

Keywords: aviation industry, airport infrastructure, airlines, government regulations, airport.

Постановка проблеми. Враховуючи, що Ірландія є острівною державою, розвиток авіаперевезень є вкрай важливим для подальшого розвитку ірландської економіки, при цьому Аеропорт Дубліна є основними воротами в країну. Він є одним із найбільш швидкозростаючих аеропортів, як на європейському, так і на світовому ринку авіації.

Проте, постійне зростання кількості пасажирів і авіакомпаній в аеропорту за останні десятиліття викликало інші проблеми. Аеропорт Дубліна в даний час наближається до показника у 32 мільйона пасажирів на рік – максимальний обсяг, дозволений місцевою владою Дублінського регіону відповідно до дозволу на будівництво терміналу у 2007 році.

Через це, Авіаційна адміністрація Ірландії запроваджує обмеження щодо кількості авіапасажирів аеропорту Дублін, що негативно впливає на всі авіакомпанії, які зараз працюють в аеропорту (оскільки вони не можуть отримати додаткові слоти, відкрити нові маршрути та напрямки), а також на потенційні нові авіакомпанії, які заблоковані цим обмеженням, оскільки вони не можуть отримати слоти.

Обмеження кількості авіапасажирів у аеропорту Дубліна блокує подальший розвиток ірландської економіки, торгівлі та туризму, порушує створення нових робочих місць, та блокує появу нових авіакомпаній, маршрутів та напрямків.

Зазначене запровадження обмежень суперечить законодавству ЄС щодо вільного доступу авіакомпаній до аеропорту, крім того аеропорт Дубліна має фізичну можливість обслуговувати авіакомпанії, і існує великий попит з боку авіакомпаній.

Для вирішення зазначеного питання, справу передано на розгляд суду ЄС і я впевнений, що суд ЄС щодо цієї конкретної справи матиме наслідки для авіації по всій Європі.

Враховуючи рух України до Європейського Союзу, вкрай важливо для майбутнього української авіації використовувати європейський досвід в тому числі для вирішення проблемних питань, що пов'язані зі штучними регуляторними обмеженнями розвитку авіапідприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання нормативного регулювання діяльності аеропортів та авіаційної галузі, розглянута

багатьма вітчизняними та зарубіжними науковцями, в т.ч. такими вченими як Кирилюк Н.Д. [1], Леонідова О.О. [2], Матвеева А.В. [3] та ін. Однак, незважаючи на наявність глибоких і ґрунтовних наукових праць, дослідження проблематики регуляторних обмежень діяльності авіаційної галузі недостатньо розкриті та потребують подальшого вивчення.

Метою статті є дослідження ірландського досвіду подолання наслідків регуляторних обмежень щодо обсягів авіаційних перевезень аеропортом Дубліна, дослідження причин та практичних заходів, що приймаються оператором Дублінського аеропорту з метою підтримки, розширення та подальшого розвитку авіаційної галузі Ірландії та використання зазначеного досвіду для повоєнного розвитку авіаційної галузі України.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Аеропорт Дубліна має міжнародне та національне значення не тільки для Дубліна та провінції Лестер, але й для всієї Ірландії. Оскільки Ірландія є острівною державою, забезпечення відповідної інфраструктури для забезпечення ефективних авіаперевезень дуже важливо для подальшого розвитку ірландської економіки. Аеропорт Дубліна є основними воротами в країні – в першій половині 2024 року понад 84% міжнародних пасажирських авіаперевезень Ірландії здійснено через аеропорт Дубліна. Аеропорт Дубліна є одним із найбільш швидкозростаючих аеропортів, як на європейському, так і на світовому ринку авіації. Стратегічне значення аеропорту Дубліна для ірландської транспортної інфраструктури краще всього демонструє зростання пасажиропотоку. Кількість пасажирів, які користуються аеропортом Дубліна, збільшилася з 2 мільйонів пасажирів на рік у 1982 році до більш ніж 31,9 мільйонів у 2023 році. Крім того, при порівнянні дев'яти місяців 2023 року (25,578 мільйонів пасажирів) з аналогічним періодом 2024 року (26,872 мільйонів пасажирів) зростання пасажиропотоку склало 105%. Щоб підтримати це зростання, кількість комерційних рейсів за період січень – червень 2024 року збільшилася до 113,6 тисячі рейсів порівняно зі 109,8 тисячами за аналогічний період 2023 року (зростання на 103%) [4].

Провідна ірландська авіакомпанія Ryanair продовжує розширювати свою мережу авіаперельотів з аеропорту Дубліна, ставши лідером концепції лоукост в Європі, в той час як Aer Lingus, ірландська флагманська авіакомпанія, також продовжує розробляти нові маршрути. Із зростанням мережі авіакомпаній, Дублінський аеропорт у свою чергу розвиває комбінацію швидкого обороту як ближньо магістральних, так і далеко магістральних операторів.

Завдяки міжурядовій програмі, державна прикордонна служба США обробляє пасажирів безпосередньо в аеропорту Дубліна, що є значною перевагою для трансатлантичних рейсів. Також, в рамках політики «Відкритого неба», зростання трансатлантичних напрямків в аеропорту має величезний потенціал.

Крім того, аеропорт Дубліна має великі можливості в якості воріт на Ближній і Далекий Схід. У той час як інші європейські аеропорти – хаби відчувають труднощі зі створенням додаткових виробничих потужностей для обробки прогнозованого збільшеного запиту як за фізичними, так і за технічними причинами, аеропорт Дубліна має потенціал зі своєю додатковою злітно-посадковою смугою, пропускною спроможністю терміналів і розташуванням між Європою та Північною Америкою [5].

Нова північна злітно-посадкова смуга, яка була завершена в 2021 році, має можливість забезпечити додаткову пропускну здатність у середньостроковій і довгостроковій перспективі. Національний план розвитку і Національний план авіації підтверджують важливість цього великого інфраструктурного проекту для майбутнього розвитку Ірландії.

Завдяки цим факторам, прогнози середнього зростання трафіку кількості пасажирів вказують на те, що до 2030 року аеропорт Дубліна буде обслуговувати близько 40 мільйонів пасажирів.

З іншого боку, постійне зростання кількості пасажирів і авіакомпаній в аеропорту за останні десятиліття викликало інші проблеми. Аеропорт Дубліна в даний час наближається до показника у 32 мільйона пасажирів на рік – максимальний обсяг, дозволений місцевою владою Дублінського регіону відповідно до дозволу на будівництво терміналу у 2007 році [6].

Таким чином, вже цієї осені кількість пасажирів Дублінського аеропорту скоротиться через рішення Авіаційної адміністрації Ірландії (IAA) щодо зимового періоду. Це скорочення призведе до скорочення кількості місць, які авіакомпанії, що літають з аеропорту, можуть запропонувати пасажирам у період з листопада 2024 року по березень 2025 року. Через це авіакомпанії, які працюють в аеропорту, були змушені скоротити масштаби своєї діяльності.

Згідно з юридичними процедурами, у 2006 році перед початком будівництва було багато звернень місцевих жителів щодо негативного впливу на житлові зручності та здоров'я людей через розвиток аеропорту, в тому числі потенційне збільшення шуму та рівня забруднення повітря через зростання обсягів перевезень.

Також сьогодні, разом із зеленими політиками та активістами, група місцевих мешканців виступає категорично проти збільшення пропускної спроможності аеропорту. Результатом цих побоювань стало запровадження низки обмежень щодо діяльності аеропорту Дубліна.

Великою проблемою було рішення місцевої влади An Bord Pleanála у 2007 році ввести обмеження на нічні рейси в аеропорту, а також обмеження в 32 мільйони пасажирів на рік, побоюючись, що зростання кількості рейсів призведе до великих заторів на автомобільному шосе M50, що з'єднує аеропорт Дубліна з центром міста. Ця умова планування залишається актуальною і зараз і обмежує доступну ємність часових інтервалів на приліт і виліт рейсів (далі – слоти) для авіакомпаній нижче потужностей фізичної інфраструктури аеропорту [7].

В той час, обсяги авіаційних перевезень в аеропорту становили лише 23 мільйони пасажирів на рік, і ці обмеження здавалися обґрунтованими. Однак у 2023 році кількість пасажирів аеропорту досягла 31,908 мільйонів, і оператор аеропорту Дубліна DAA Plc повідомив, що обмеження в 32 мільйони пасажирів буде перевищено вже цього року.

У жовтні 2024 року Авіаційна адміністрація Ірландії, яка відповідає за впровадження Регламенту ЄС щодо розподілення слотів в аеропортах Ірландії, визначає максимальну доступну пропускну здатність аеропорту та встановлює параметри для слотів, опублікувала координатні параметри, які встановлюють пропускну здатність Дублінського аеропорту влітку 2025 року (з березня до жовтня). Ці параметри визначають обмеження щодо кількості літаків в аеропорту Дубліна у певний час і використовуватимуться в процесі розподілення слотів аеропорту.

Слід зазначити, що виділення часових інтервалів на приліт і виліт авіарейсів у міжнародних аеропортах України в свою чергу регулюється Правилами, що розроблені з метою приведення нормативно-правової бази, що регулює діяльність цивільної авіації України, до стандартів Європейського Союзу і стандартів та рекомендованої практики ІКАО. Відповідно до Правил виділення часових інтервалів на приліт і виліт рейсів у міжнародних аеропортах України, надання слотів залежить від пропускної спроможності аеропорту і базується на принципах рівноправності та неупередженості при їх розподілі, віддаючи пріоритет регулярним рейсам [8].

Таким чином, через обмеження пропускної здатності, яке було встановлено умовами планування місцевої влади Дублінського

регіону ще у 2007 році, Авіаційна адміністрація Ірландії встановила ліміт кількості пасажирів в аеропорту Дубліна на період літньої навігації 2025 року у 25,2 мільйона. Отже літо 2025 року стане другим сезоном з урахуванням річних обмежень пасажирів. Перед цим IAA встановила на період зимової навігації 2024 року (жовтень 2024 року – березень 2025 року) максимальну кількість пасажирів у 14,4 мільйона.

Слід звернути увагу на те, що навіть сама Авіаційна адміністрація Ірландії визнає, що попит на слоти з боку авіакомпаній в аеропорту Дубліна для сезону літньої навігації 2025 року значно перевищить обмеження в 25,2 мільйона пасажирів. IAA передбачає, що, як і взимку 2024 року, це рішення скоротить доступну можливість для нових запитів на слоти протягом літнього сезону 2025 року.

Сама IAA розуміє, що якби максимальна кількість пасажирів не була актуальним обмеженням для літа 2025 року, це забезпечило б значно вищу пропускну здатність аеропорту [9].

Таким чином, скорочення пасажирів в аеропорту Дубліна очікується вже з листопада цього року через рішення Авіаційної адміністрації Ірландії про запровадження слотів на період зимової навігації. Деякі авіакомпанії, які працюють в аеропорту, також вирішили скоротити свої рейси через непорозуміння з лімітом у 32 мільйони пасажирів.

Встановлення обмеження кількості авіапасажирів негативно впливає на всі авіакомпанії, які зараз працюють в аеропорту Дубліна (оскільки вони не можуть отримати додаткові слоти, відкрити нові маршрути та напрямки), а також на потенційні нові авіакомпанії, які заблоковані цим обмеженням, оскільки вони не можуть отримати дозволи.

Таким чином, обмеження кількості авіапасажирів у аеропорту Дубліна блокує подальший розвиток ірландської економіки, торгівлі та туризму, порушує створення нових робочих місць, та блокує появу нових авіакомпаній, маршрутів та напрямків.

Оператор Дублінського аеропорту – DAA Plc, з метою відповідності плановим обмеженням, вже зараз був змушений докласти зусиль, щоб зменшити кількість пасажирів у аеропорту Дубліна. Ці заходи включають скасування пільг для авіакомпаній в аеропорту Дубліна, а також запуск аеропортом Корка нової схеми для заохочення авіакомпаній щодо переміщення літаків з Дубліна у Корт. Однак, виходячи з поточного прогнозу, кількість пасажирів в аеропорту Дубліна до кінця 2024 року перевищить ліміт у 32 мільйони [10].

Щоб вирішити цю проблему, ще у грудні 2023 року компанія DAA Plc звернулася до Ради округу Фінгал (місцева адміністрація Дублінського району) з пропозицією щодо збільшення поточної максимальної кількості пасажирів аеропорту з 32 до 40 мільйонів пасажирів на рік. Запропоновані заходи передбачали в тому числі кроки для покращення зручностей та якості послуг для пасажирів.

Ця заявка була частиною ширшого плану інфраструктури, який вимагає дозволу на ряд значних інвестицій, щоб сприяти прогнозованому зростанню кількості пасажирів через аеропорт Дубліна. Це покращить здатність Ірландії створювати робочі місця та її економічний розвиток.

Слід зауважити, що DAA Plc робить усе можливе, щоб дотриматися планового обмеження в очікуванні результатів своєї заявки. Аеропорт вже позбавив авіакомпанії значних пільг, запровадив скорочення позапланових рейсів і звернувся до чартерних авіаперевізників з вимогою здійснювати авіарейси до інших аеропортів Ірландії замість Дубліна [11].

При цьому, автомобільні пробки, які були однією з причин обмеження авіапасажирів, більше не є проблемою Дублінського аеропорту. Дороги були розширені та реконструйовані, а аеропорт має дуже гарне автобусне сполучення з містом. У 2019 році навіть Рада округу Фінгал повідомила, що були зроблені значні покращення мережі доріг, що забезпечує легкий доступ до аеропорту Дубліна. Крім того, щоб зменшити автомобільний трафік з аеропорту в місто, до 2025 року аеропорт планує забезпечити близько 35 мільйонів автобусних пасажирських місць.

Отже, маємо величезне протиріччя. З одного боку, відповідно до законодавства ЄС, авіакомпанії мають вільний доступ до аеропорту, а аеропорт Дубліна має фізичну можливість обслуговувати авіакомпанії, і існує великий попит з боку авіакомпаній. З іншого боку, існує максимальна кількість пасажирів, яка була встановлена місцевою владою відповідно до дозволу на будівництво в 2007 році, і передумови якої вже вирішено.

Додатково, обмеження щодо кількості авіапасажирів та розподілу слотів на зимовий період 2024/25 було оскаржено в суді. Високий суд Ірландії дозволив Дублінському аеропорту, авіакомпаніям Ryanair і Aer Lingus оскаржити проект рішення Авіаційної адміністрації Ірландії щодо обмеження кількості пасажирів у аеропорту Дубліна на зимовий сезон 2024/25. Таким чином, вже у грудні цього року Дублінський аеропорт, Ryanair, Aer Lingus та Авіаційна адміністрація Ірландії у ірландському суді, будуть

сперечатися щодо важливості ірландських законів про планування та будівництво та верховенство авіаційного регулювання Європейського Союзу.

Усі сторони відзначили, що правила Європейського Союзу гарантують авіакомпаніям їх право використовувати аеропорт. Тож кожна сторона розуміє безальтернативність ситуації та необхідність її вирішення. DAA Plc, зі свого боку, хоче скасувати ліміт і збирається передати справу до суддів Європейського Союзу [12].

Я впевнений, що суд ЄС щодо цієї конкретної справи матиме наслідки для авіації по всій Європі. Отже, багато авіаційних професіоналів у всьому світі, європейські регулюючі авіаційні органи, адміністрації аеропортів і авіакомпанії зацікавлені та чекають на рішення щодо скасування обмеження на кількість пасажирів Дублінського аеропорту.

Дублінський аеропорт є важливою частиною національної інфраструктури Ірландії. Його роль у поєднанні Ірландії зі світом ставатиме ще більш важливою з кожним роком, оскільки Ірландія намагається стимулювати зростання своєї внутрішньої економіки шляхом диверсифікації своїх торговельних партнерів, розширення співпраці та ланцюгів поставок. Існуючі напрямки та нові маршрути стануть важливим чинником до створення нових можливостей для ірландського бізнесу та розвитку туризму. Як національний інфраструктурний бізнес, важливий для всієї Ірландії, Дублінський аеропорт повинен бути в змозі продовжувати забезпечувати та підтримувати розвиток зв'язків Ірландії зі світом, забезпечуючи належну інфраструктуру та робоче середовище, сприяючи збільшенню обсягів трафіку, що підтримує туризм, торгівлю та економіку [13].

Дублінський аеропорт є головними воротами ірландської національної економіки у світ. Він приймає переважну більшість міжнародних пасажирів, генеруючи 30 % експорту Ірландії за вартістю та вносячи 9,6 мільярдів євро валової доданої вартості в економіку Ірландії [14].

Через це я впевнений, що рішення суду вирішить цю проблему, але її необхідно вирішити якнайшвидше, оскільки постійний сталий розвиток Дублінського аеропорту для задоволення цього зростаючого попиту матиме вирішальне значення для сприяння зростанню розвитку економіки, туризму та торгівлі, залучення інвестицій та робочих місць для Ірландії.

Висновки з проведеного дослідження. Враховуючи, географічне положення Ірландії як острівної держави, аеропорт Дубліна вкрай

важливий для подальшого розвитку ірландської економіки. Він є одним із найбільш швидкозростаючих аеропортів, як на європейському, так і на світовому ринку авіації.

Проте, через постійне зростання кількості пасажирів і авіакомпаній в аеропорту за останні десятиліття, Авіаційна адміністрація Ірландії, спираючись на дозвіл місцевої влади Дублінського регіону прийнятий у 2007 році, запроваджує обмеження кількості авіапасажирів аеропорту Дублін.

Зазначене запровадження обмежень суперечить законодавству ЄС щодо вільного доступу авіакомпаній до аеропорту, крім того аеропорт Дубліна має фізичну можливість обслуговувати авіакомпанії, і існує великий попит з боку авіакомпаній.

Обмеження кількості авіапасажирів у аеропорту Дубліна блокує подальший розвиток

ірландської економіки, торгівлі та туризму, порушує створення нових робочих місць, та блокує появу нових авіакомпаній, маршрутів та напрямків.

Для вирішення зазначеного питання справу передано на розгляд суду ЄС і я впевнений, що суд ЄС щодо цієї конкретної справи матиме наслідки для авіації по всій Європі.

Інтеграція України у Європейський Союз надає нові перспективи залучення інвестицій, розвитку державно-приватного партнерства та залучення міжнародних компаній, тому використання європейського досвіду подолання обмежень вільного доступу до ринку послуг в аеропортах, вирішення проблемних питань, в тому числі пов'язаних зі штучними обмеженнями, вкрай важливе для повоєнного відновлення авіаційної галузі України.

Список використаних джерел:

1. Кирилюк Н. Д. Особливості механізму адміністративно-правового регулювання у сфері цивільної авіації. *Актуальні проблеми держави і права*. 2021. Вип. 90. С. 71–76. URL: <http://www.apdr.in.ua/v90/11.pdf> (дата звернення: 05.10.2024).
2. Леонідова О. О. Нормативне регулювання галузі цивільної авіації України: міжнародно-правовий аспект. *Центральноукраїнський вісник права та публічного управління*. 2024. Вип. 3(7). С. 95–103. URL: <https://cu.j.dnuvs.ukr.education/index.php/cuj/article/view/72/68> (дата звернення: 29.10.2024).
3. Матвеева А. В., Лещенко В. А. Міжнародні угоди у сфері повітряного права: до питання правової визначеності. *Права людини в Україні: минуле, сьогодні, майбутнє*: тези доп. учасників II Всеукр. наук.-практ. конф., м.Харків, 10 груд. 2021 р. Харків, 2021. С. 221–223. URL: https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_20211210/article/view/matvieieva/pdf (дата звернення: 09.10.2024).
4. Aviation Statistics: *Central Statistical Office: веб-сайт*. URL: <https://www.cso.ie/en/statistics/transport/aviationstatistics/> (дата звернення: 10.10.2024).
5. Dublin Airport Local Area Plan. *Fingal County Council*: веб-сайт. 2006. URL: <https://www.fingal.ie/airport-local-area-plan> (дата звернення: 02.10.2024).
6. Dublin Airport Strategic Issues Paper: *Fingal County Council 2018*: веб-сайт. URL: <https://consult.fingal.ie/ga/consultation/dublin-airport-strategic-issues-paper/chapter/5-current-and-future-capacity-constraints> (дата звернення: 06.10.2024).
7. How Dublin Airport got stuck in traffic. *Politico*: веб-сайт. 2024. URL: <https://www.politico.eu/article/dublin-airport-traffic-jam-passenger-cap/> (дата звернення: 28.10.2024).
8. Правила виділення часових інтервалів на приліт і виліт рейсів у міжнародних аеропортах України: наказ Міністерства транспорту України від 16.7.2004. № 64. Міністерство транспорту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0969-04#Text> (дата звернення 07.11.2024).
9. The IAA Sets Dublin Airport's Summer 2025 Capacity. *The Irish Aviation Authority*: веб-сайт. URL: <https://www.iaa.ie/media/2024/10/07/the-iaa-sets-dublin-airport-s-summer-2025-capacity> (дата звернення: 22.10.2024).
10. DAA Warns That Dublin Airport 32 Million Passenger Cap Will Be Exceeded In 2024. *Dublin Airport*: веб-сайт. URL: <https://www.dublinairport.com/latest-news/2024/09/04/daa-warns-that-dublin-airport-32-million-passenger-cap-will-be-exceeded-in-2024> (дата звернення: 17.10.2024).
11. DAA Plc statement re IAA Decision on Winter 2024 Co-ordination Parameters at Dublin Airport. *Dublin Airport*: веб-сайт. URL: <https://www.dublinairport.com/latest-news/2024/10/04/daa-statement-re-iaa-decision-on-winter-2024-co-ordination-parameters-at-dublin-airport> (дата звернення: 14.10.2024).
12. Court allows Ryanair, Aer Lingus to challenge Dublin pax cap. *CH Aviation*. веб-сайт. URL: <https://www.ch-aviation.com/news/142951-court-allows-ryanair-aer-lingus-to-challenge-dublin-pax-cap> (дата звернення: 01.10.2024).
13. Chambers Ireland submission to Fingal County Council on Dublin Airport's Northern Runway. *Chambers Ireland*: веб-сайт. URL: <https://chambers.ie/wp-content/uploads/2021/02/Chambers-Ireland-submission-on-the-north-runway.pdf> (дата звернення: 05.10.2024).

14. Dublin Airport's Plan For 40 Million Passengers Unveiled in New Virtual Information Room. *Dublin Airport*: веб-сайт. URL: <https://www.dublinairport.com/latest-news/2023/11/28/dublin-airport-s-plan-for-40-million-passengers-unveiled-in-new-virtual-information-room#:~:text=Dublin%20Airport%20is%20a%20key,Added%20to%20the%20Irish%20economy.%E2%80%9D> (дата звернення: 27.10.2024).

References:

1. Kirilur N. D. (2021). Osoblivisti mehanizmu administrativno-pravovogo reguluvanya u sferi cuvilnoy aviacii [Peculiarities of the mechanism of administrative and legal regulation in the field of civil aviation]. *Actual problems of the state and law*, vol. 90, pp. 71–76. Available at: <http://www.apdp.in.ua/v90/11.pdf> (accessed October 5, 2024). (in Ukrainian)
2. Leonidova O. O. (2024). Normativne reguluvanya galusi cuvilnoy aviacii Ukrainu: mizhnarodno-pravovoy aspect. [Normative regulation of the civil aviation industry of Ukraine: international legal aspect]. *Central Ukrainian Herald of Law and Public Administration*, vol. 3 (7), pp. 95–103. Available at: <https://cuj.dnuvs.ukr.education/index.php/cuj/article/view/72/68> (accessed October 29, 2024). (in Ukrainian)
3. Matveeva A. B., Leshenko B. A. (December 10, 2021). Mizhnarodni ugodu u sferi povitryanogo prava: do putanya pravovoy vuznachenosti. [International agreements in the field of air law: to the question of legal certainty]. *Human rights in Ukraine: past, present, future: theses add. participants of II All-Ukrainian science and practice conf.* Pp. 221–223. Available at: https://library.pp-ss.pro/index.php/ndippsn_20211210/article/view/matvieieva/pdf (accessed October 9, 2024). (in Ukrainian)
4. Aviation Statistics: *Central Statistical Office*. Available at: <https://www.cso.ie/en/statistics/transport/aviationstatistics/> (accessed October 10, 2024).
5. Dublin Airport Local Area Plan: *Fingal County Council*. (2006). Available at: <https://www.fingal.ie/airport-local-area-plan> (accessed October 2, 2024).
6. Dublin Airport Strategic Issues Paper: *Fingal Country Council*. (2018). Available at: <https://consult.fingal.ie/ga/consultation/dublin-airport-strategic-issues-paper/chapter/5-current-and-future-capacity-constraints> (accessed October 6, 2024).
7. How Dublin Airport got stuck in traffic. *Politico*. (2024). Available at: <https://www.politico.eu/article/dublin-airport-traffic-jam-passenger-cap/> (accessed October 28, 2024).
8. Pravila vudilennia chasovuh intervaliv na prulit ta vulit u mizhnarodnuh aeroportah Ukrainy: nakaz Ministerstva transporta Ukrainy [Rules for allocation of time slots for arrival and departure flights at international airports of Ukraine: order of the Ministry of Transport of Ukraine] dated 16.7.2004. No. 645. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0969-04#Text> (accessed November 7, 2024). (in Ukrainian)
9. The IAA Sets Dublin Airport's Summer 2025 Capacity. *The Irish Aviation Authority*. Available at: <https://www.iaa.ie/media/2024/10/07/the-iaa-sets-dublin-airport-s-summer-2025-capacity> (accessed October 22, 2024).
10. DAA Warns That Dublin Airport 32 Million Passenger Cap Will Be Exceeded In 2024. *Dublin Airport*. Available at: <https://www.dublinairport.com/latest-news/2024/09/04/daa-warns-that-dublin-airport-32-million-passenger-cap-will-be-exceeded-in-2024> (accessed October 17, 2024).
11. DAA Plc statement re IAA Decision on Winter 2024 Co-ordination Parameters at Dublin Airport. *Dublin Airport*: Available at: <https://www.dublinairport.com/latest-news/2024/10/04/daa-statement-re-iaa-decision-on-winter-2024-co-ordination-parameters-at-dublin-airport> (accessed October 14, 2024).
12. Court allows Ryanair, Aer Lingus to challenge Dublin pax cap. *CH Aviation*. Available at: <https://www.ch-aviation.com/news/142951-court-allows-ryanair-aer-lingus-to-challenge-dublin-pax-cap> (accessed October 1, 2024).
13. Chambers Ireland submission to Fingal County Council on Dublin Airport's Northern Runway. *Chambers Ireland*. Available at: <https://chambers.ie/wp-content/uploads/2021/02/Chambers-Ireland-submission-on-the-north-runway.pdf> (accessed October 5, 2024).
14. Dublin Airport's Plan For 40 Million Passengers Unveiled in New Virtual Information Room. *Dublin Airport*. Available at: <https://www.dublinairport.com/latest-news/2023/11/28/dublin-airport-s-plan-for-40-million-passengers-unveiled-in-new-virtual-information-room#:~:text=Dublin%20Airport%20is%20a%20key,Added%20to%20the%20Irish%20economy.%E2%80%9D> (accessed October 27, 2024).